

og Overlærerembeder. Det var dengang Brug, at naar en Student kom til Universitetet, og man spurgte, hvad han vilde studere, var det enten Jura, Theologie eller Medicin; der var næsten slet ikke Tale om Andet. Det skete da, at man af og til ansatte juridiske Candidater, men meget ofte theologiske Candidater ved Skolerne; de betragtede da denne Stilling som en reen midlertidig for dersfra at gaae over til den Stilling, de oprindeligt havde bestemt sig til. Men nu kunde det hændes, at enkelte saadanne Mænd efter at være ansatte ved Skolen befandt sig vel der, og at navnlig en Enkelt, naaget han havde taget f. Ex. theologisk Examen, senere kom til den Overbeviisning, at han ikke følte sig kaldet til at være Præst, og derfor hellere vilde blive ved Skolen, selv om de Kaar, der bydes ham der, ikke vare saa gode som de, han vilde opnaae ved at blive Præst. Det er saadanne Tilfælde, der findes ved Skolerne. Hvad er nu det Naturlige her? Naar man har en Lærer, som man ikke kan bruge, saa er det Naturlige at affsedige ham. Man vil aabenbart ikke lettere blive af med en saadan Lærer, man vil ikke lettere beqvemme sig til at affsedige ham, fordi han ikke er pensionsberettiget, end fordi han er det; tværtimod, man vil lettere affsedige ham, naar han er pensionsberettiget; Medlidenheden vil meget snarere virke, naar han ikke er det. Men, vil man sige, naar vi ikke byde ham fast Ansættelse, vil han selv være tilbøielig til, at søge at komme bort fra Skolen. Jeg har allerede gjort opmærksom paa, at Præstestandens Kaar i det Hele ere langt bedre end Lærernes, deri er der allerede Tillokkelse nok for en Theolog — og det er væsentlig om dem, her er Tale, — til at søge Præsteembede, hvis han føler Kald dertil; men er Forholdet det, at han ikke føler sig kaldet til at være Præst, at han enten paa Grund af sin religiøse Overbeviisning eller paa Grund af sine personlige Evner mener, at han ikke kan gjøre Tjildest paa en saadan Plads, og vil han derfor hellere nøies med ringere Kaar ved en Skole, saa kan jeg forstaae, at man fra et eensidigt Skolestandpunkt kan sige: Vi bryde os ikke om Præstestanden, det er os ligegyldigt, om Præsteembederne blive slet besatte, naar vi

blot kunne blive af med denne Mand, der ikke gjør Tjildest ved Skolen; men her i Thinget bør vi jo stille os paa et mere almindeligt Standpunkt og ikke betragte Sagen fra en ganske enkelt Interessens Side. Er det da retfærdigt at sige: Denne Mand gjør ikke ganske Tjildest ved Skolen, men der er Grund til at ansætte — idetmindste har han selv den Overbeviisning —, at han meget mindre vil være paa sin Plads som Præst; ikke desto mindre sige vi, at han ved at stilles under ufordeelagtige Kaar skal nødes til, hvis han ikke vil sulde ihjel, eller ialtsald fristes til — thi Nødvendigheden er ikke altid tilstede — at søge et Præsteskab. Jeg troer ikke, at Thinget bør søge saaledes at fastholde en enkelt Interesse og nøde eller friste Folk til at søge andre Embeder, hvor de gjøre endnu mindre Tjildest end der, hvor de allerede ere. Men Høvedsagen er for mig, som sagt, den, at man ikke ved Vedtagelsen af dette Forslag vil kunne sikke sig den fornødne Tilgang af dygtige Præster til Skolerne. Hvis det blev ved Regjeringsudkastet, vilde der blive fastsat, at de Adjuncter, som herefter bleve ansatte, skulde være constituerede i tre Aar. Udvalgets Fleertal har hertil subsidiairt foreslaaet den Forandring, at de skulde være constituerede i 6 Aar. Jeg har ikke kunnet tiltræde dette Forslag, navnlig fordi den Grund, som det forekom mig den ærede Ordfører gjorde gjældende herfor, efter min Mening ikke holder Stik. Er Aarsagen til Constitutionen den, at man, inden man ansætter Læreren fast, vil prøve, om man kan bruge ham, saa er dette naturligtvis en gyldig Grund, og den har altid været gjældende. Derfor har det indtil den Dag idag været Praxis, at ingen Adjunct bliver fast ansat, inden han har været constitueret i eet Aar; eet Aar er en fuldstændig tilstrækkelig Prøvetid. Dersom Sagen havde ligget aldeles frit for, havde jeg naturligtvis foreslaaet, at Ingen maatte fast ansættes, uden at have været constitueret i eet Aar; men da Regjeringen i denne Henseende er kommen Thingets tidligere Bestemmelse den halve Vej imøde og har sat 3 Aar, har det ikke sunnet falde mig ind at gaae længere tilbage; men jeg har i denne Henseende sluttet mig til Regjeringen. At constituere i 6 Aar for at